

ҮТҮӨ ААТЫН ҮЙЭТИТЭБИТ

Биир дойдулаахпыт, хара үлэһиттэн партия уобаластаабы тэрилтэтин, Республика Правительствотын салайааччытыгар тийэ үүммүт И.Е. Винокуров олобун, үлэтин сүһилин биллэхпитинэ, үөрэттэхпитинэ өссө ордук ситэн-хотон, сайдан, сирээдийэн туран кэллэхпитинэ, ким сэнээрбэт, истибэт буолуой? Үтүө киһибит төрөөбүт дойдубут сайдыытын өнгөрсөн, кэскилин кэнэтэн дьон туһа диэн олорубута, үлэлээбитэ. Биһиэхэ, биир дойдулаахтарыгар эрэ буолбакка, бүтүн саха норуотугар үтүө ойдобул, бастыг холобур буолар.

Биһиги, Д.Ф. Алексеев аатынан 1 Хомуस्ताах оскуолатын үөрэнээччилэрэ, биллиилээх политической уонна государственной деятель И.Е. Винокуров туһунан истэн-билэн, сурукка тиһэн аатын үйэтитэргэ бэйэбит кылааппытын киллэрэбит. Ол курдук, нэһилиэкпит сээркээн сэхэнньитэ Семен Семенович Колесовы көрсөн, Илья Егорович туһунан ыйыталаһан, сонун, ханна да бэчээттэммэтэх ахтыһы билэн, кини эйгэбэ таһаарар сыалтан, кини төрөөбүт нэһилиэгэр, Хатыг Арыыга (Куһаҥан Ыалга), II республикатаабы Винокуровскай аадыыга Филиппова Света, Петрова Иванна «Ааспыт история – инники сайдыы төрүтэ» чинчийэр үлэнэн, Новгородова Женья «Аман өс» күрээбэр кыттан ситиһиһилэнэн, кыайан-хотон, сыалбытын-сорукпутун ситэн, сүргэбит көтөбүллэн кэлбиппит. Салайааччыбыт – Томская Алена Алексеевна, саха тылын уонна литературатын учуутала.

С.С. Колесов – сэрии, тыыл, педагогическай үлэ бэтэрээнэ, РФ үөрэҕиригитин туйгуна, уопсай үөрэхтээһин бочуоттаах бэтэрээнэ. Верхоянсккай, Намулуун оскуолаларыгар 40-чэ сыл суолу-иһи хаалларар курдук үлэлээбит учуутал. Кини аҕата Колесов Семен Семенович Илья Егорович Винокуров Намига МТС директорынан олорон тэрийбит тырахтарыстарын куурсугар үөрэммитэ уонна онно үлэбэ хаалбыта. Ол сылдьан Илья Егорович киһи быһыытынан аһынныгас санаалаарын, амараһын билэн, улаханнык убаастаан, эрэнэн, 1948 с. өлөрү арыытыгар ыалдыа сытан туох эмэ кыһалбаа кирирдэххинэ, Илья Егоровичтан көрдөһөр буолаар диэн өбөтүгар, Семен Семеновичка, сүбэлээбитэ.

Ол туһунан Семен Семенович бу курдукахтар: Педучилищега үөрэнэ сылдьан, 1955 сыл күһүнүгэр, бииргэ үөрэнэр Чурапчы уола Пестерев Диманы уонна Кэбээйи уола Черноградскай Октябры кытта быстах үлэ көрдөһө «Якутстройпроект» тэрилтэ начальнигынан олордобуна киһирэн турардаахпын. Кабинетыгар соботобун бүк түһэн тугу эрэ суруйа олооро, мин көрдөхпүнэ хайдах эрэ сылайбыт көрүнгүбү да буоллар, хантан сылдыарбын, ким өбөтө буоларбын сураһан «олор кэпсэтиэх, туох наадалааххын?» диэбитэ.

Мин кэлбит сорукпун истэн баран, биир нуучча киһитин ыгыран: «Бу оҕолорго үлэтэ булан биэр», – диэбитэ. Биһиги буор хаһыылаабын ордук харчылаах буолуо диэн таллыбыт. Хас да күн үлэлээн 40-нуу солкуобайы аахсан (оччолорго остуорас биир ыйдаах хамнаа 30 солкуобай буолара), кыһынгы тагаспытын атыылаһан абыраммыппыт».

Хомойуох иһин, Семен Семенович Илья Егорович Винокуров-тыын бу маннайгы уонна тиһэх көрсүһүүтэ этэ.

ӨРҮӨҮЛЛҮҮ

(И.Е. Винокуров үрүгүнэргэ түбэһинтэ)

И.Е. Винокуров үрүгүнэргэ түбэһэн ытылла сыспытын уонна быһыаммытын туһунан бу күнгэ диэри хаһан да, ханна да сурулла илик.

Семен Семенович эдэркээн уолчаан дьонугар куобах бэргэ-һэлээх, ыт үтүлүктээх, ынах тиритэ ыстааннаах Бухатыырап диэн хос ааттаах, кэлин сурукка кирибитинэн Прокопьев Иннокентий Афанасьевич диэн оҕонньор сылдыарын көрөр эбит. 1943 сыллаахха оҕонньор Үөдэйгэ олорубут, аҕыс оҕолоох эбит. Бэйэтэ Нам Таастаабыттан төрүттээх. Бу кырдыаҕас Булунна олорон И.Е. Винокуровы быһыаан турарын бэйэтэ эрэ кэпсир үһү, Илья Егорович да бигэргэтэр үһү.

Иннокентий Прокопьев Илья Егоровичы уолум диэн ааттыыр эбит. Дөрүн-дөрүн куоракка киһирэн киниэхэ дуоһуяа сынньанан, илии тутуурдаах үөрэн-көтөн кэлэрин элбэхтик кэпсирэр. Ол кэмгэ Илья Винокуров Саха АССР Совнаркомун председателинэн олоһор кэмэ.

Бу бэйэ-бэйэлэрин ытыктаһар дьон убайдыы-бырааттыы сыһыаннара, истиг доҕордоһууларга туохтан саҕаламмытай? Ол туһунан Семен Колесов бу курдук кэпсир: «Оччотоовуга Иннокентий 17 эрэ саастаах уол эбит, тулаайах. Сут сыл аччыктаан дьону батыһан куоракка киһирэр. Саха Сириг бастагы капитана Богатырев пароходугар көмөлөһөөччүнэн, илии-атах көмө уолунан киһирэр. Ол сылдьан Даркылаахха хотуттан буочукаалаах балык аҕалыттарыгар, татаар эмээхсинин тылын ылынан (эрэи көрө сылдыарбын аһыммыга буолуо) буочука иһигэр саһан, Булуннаан хаалар. Кэлин ыалга оһох оттооччуна, ат аһатааччынан сылдыар. Бу кэмгэ бандыыттар тобохторо бааллар эбит.

Илья Егорович үлэтинэн биир кыһын кэлэ сылдьан бандыыттарга түбэһэр. Кинини кэлгийэн баран илдьэ бараллар. Онно бандыыт баһылыга Кириллов баар эбит. Тонгон-хатан кэлбит бандыыттар чороччу бааллыбыт Илья Егоровичы кэлин дьаһайахпыт диэн, кыыс хоһугар быраҕаллар. Утуйбуттарын кэннэ оһох оттооччу уол Илья Егорович Винокуров Нам Куһаҥан Ыалыттан төрүттээх буоларын билэн, биир дойдулаабын хаайылла сытар хохуттан муус түннүгүн алдыатан соһон таһаарар. Быатыттан босхолоон, эбиитин бандыыттар икки аттарын, сааларын ылан күрүүллэр. Илья Егорович Дьокуускайтан дьаам сүүрдээччи кэлбитигэр, бандыыттар көрдүөхтэрэ диэн уолу Дьокуускайга күрэтэр. Бэйэтэ этэрээт тэринэн бандыыттары туталлар, анараангылар ытыалаһа да барбакка бэриммитэр.

Ити курдук икки Нам уола бэйэ-бэйэлэригэр көмөлөсүһэн тураллар. Бу биер мүччүргэннээх сырыы Илья Егорович үтүө санаалаабын, дьонго болдомтолообун туоһулуур.

Иванна ПЕТРОВА,

Д.Ф. Алексеев аатынан

1 Хомуस्ताах орто оскуолатын

7 кылааһын үөрэнээччитэ